

З ІСТОРИЇ СУСПІЛЬНОЇ ДУМКИ

УДК [94:325.8](417)«19»
ББК 63.3(4ІРЛ)6-4

Анна Шукалович

Ірландська модель державотворення: критерії успіху ірландців очима українців Східної Галичини

У статті автор піднімає проблему реценції ірландського національно-визвольного руху українськими громадсько-політичними діячами Східної Галичини 1920–1939 рр. Основну увагу зосереджено на аналізі поглядів Степана Томашівського та Дмитра Левицького на чинники, які сприяли визнанню Ірландської Вільної Держави офіційним Лондоном.

Ключові слова: Ірландія, національно-визвольний рух, державотворення, Східна Галичина, українці.

Євроінтеграція України виявилась складним та непередбачуваним процесом. Право на власний вибір український народ змушений відстоювати у протистоянні з офіційним Кремлем за гострої необхідності реформування політичної, економічної, соціальної та інших сфер життя. На цьому тлі в українських громадсько-політичних та наукових колах розгорнулися дискусії щодо вибору шляху розвитку України. Найбільш оптимальним варіантом виведення держави з кризи експерти вважають запозичення зарубіжного досвіду для розв'язання внутрішніх проблем та вступу у Європейський Союз. Зокрема, апелюють до використання українською владою хорватського варіанту боротьби (хорватська війна за

© Шукалович А., 2015

Шукалович Анна Миколаївна - кандидат історичних наук, викладач історії України та українознавства Педагогічного коледжу Львівського національного університету імені Івана Франка; асистент кафедри давньої історії України та архівознавства Львівського національного університету імені Івана Франка.

незалежність 1991–1995 рр. – А. Ш.) з сепаратизмом та позбавлення опіки сусідньої держави-«старшого брата»¹, практики реформування Ізраїлю², Словаччини, Польщі³, Північної Ірландії⁴, Фінляндії⁵ тощо. Разом з тим, у ході обговорення простежується спільна думка щодо необхідності критичного підходу до зарубіжного досвіду: вибирати тільки ті фрагменти, які можна використати у вітчизняній практиці.

Варто зазначити, що ідея запозичення українцями державотворчого досвіду інших народів з подальшою перспективою адаптації його до реалій політичного та соціально-економічного життя не є новою. Наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. такі думки були поширеними у середовищі українських громадсько-політичних сил як Наддніпрянської України, так і Східної Галичини. Проте досить чітко дана тенденція прослідковується протягом міжвоєнного періоду в українській суспільно-політичній думці Східної Галичини щодо можливості «перенесення Ірландії» в Україну.

Боротьба ірландців проти англійської влади розпочалась у ХІІ ст. одночасно із початком завоювання країни. Втім, тільки після придушення у 1798 р. антибританського повстання, піднятого членами таємної революційної організації «Товариство об'єднаних ірландців», був скасований ірландський парламент. У 1800 р., згідно «Акту про унію», Ірландія була об'єднана з Англією, а 1 січня 1801 р. постало нове державне утворення – Об'єднане Королівство Великої Британії та Ірландії.

Ірландія займала унікальне становище у складі Британської імперії – ні колонія, ні метрополія; вона входила до складу Об'єданого Королівства, проте управлялась колоніальними методами. Країна була провінційною окраїною і не мала власного законодавчого органу. Адміністративна влада перебувала в руках британського віце-короля і державного секретаря у справах Ірландії – вищих чиновників, підзвітних Вестмінстеру і британському кабінетові міністрів. Економічний розвиток країни визначався потребами британської економіки, як її аграрний придаток⁶.

Протягом XIX ст. в Ірландії тривала антибританська боротьба. Кризу англо-ірландських відносин продемонструвало Великодне повстання 1916 р. в Дубліні, яке хоч і не отримало широкої підтримки серед населення, але стало в перспективі найважливішим рубежем у самій постановці ірландського питання. Для переважної більшості населення Ірландії гомруль (самоуправління – А.Ш.) втрачав актуальність і ставав не метою, а лише вихідним пунктом боротьби. Відтак для британських політиків така переорієнтація залишала обмаль маневру у спробах конституційно вирішити ірландську проблему⁷.

14 листопада 1918 р. у Великій Британії відбулися загальні парламентські вибори. В Ірландії отримали перемогу кандидати від націоналістичної партії Шинн Фейн (Sinn Fein) – три чверті голосів. Тобто 73 місця, уніоністи – 25 місць, а партія Гомрул – 6 місць⁸. Однак депутати від Ірландії відмовились засідати у Вестмінстері. Вони зібрались у Дубліні, де оголосили про створення ірландського парламенту – Дойлу (Dail Eireann). На першому засіданні 21 січня 1919 р. Дойл прийняв Декларацію про незалежність Ірландії. Після серії терористичних актів, організованих Шинн Фейн, британський уряд назвав ірландський парламент небезпечною організацією і 10 вересня 1919 р. оголосив її поза законом. 20 вересня було заборонено всі республіканські газети⁹. Тільки 6 грудня 1921 р. було досягнуто компромісу між англійською та ірландською сторонами – підписано договір, за яким офіційний Лондон визнав Ірландську Вільну Державу (ІВД) (без Ольстера) домініоном Британської імперії. Однак, Ірландії не вдалося перейти на мирний шлях побудови національної республіки. Протягом 1922–1923 рр. країну охопила війна між офіційними урядовими силами та загонами Ірландської Республіканської Армії (ІРА), які виступали за державну незалежність і соборність (з Ольстером). Тільки після наказу Імона де Валера (1882–1975) 30 квітня 1923 р. про припинення збройної боротьби громадянська війна в Ірландії завершилася, а 10 вересня 1923 р. держава вступила у Лігу Націй.

На 1921 р., коли ірландці проголосили створення ІВД, українські національно-визвольні змагання із розстрілом 21 листопада учасників Другого Зимового походу під Базаром фактично завершилися. На території Наддніпрянщини до 1991 р. встановилася радянська влада, а східногалицьке українство очікувало «вирішення своєї долі» від держав Антанти. У жовтні 1922 р. українці Східної Галичини, які склали 74 % населення краю, вважали питання відкритим. Як свідчать джерела, вони стояли на позиціях, що система міжнародних договорів 1919–1920 рр. ще не вирішила проблеми статусу східногалицьких територій і тому вони перебували «поза межами польської держави»¹⁰. Тобто, відповідно норм тогочасного міжнародного права та позицій держав Антанти, влада Польської держави над Східною Галичиною вважалася спірною. Через це як українці, так і поляки намагалися використовувати широкий спектр засобів для закріплення своєї влади над цією територією. Політикам Другої Речі Посполитої вдалося домогтися рішення Ради Послів держав Антанти від 14 березня 1923 р. про затвердження східного кордону Польської Республіки та її суверенітету над Східною Галичиною.

Активна колонізація та відверта інкорпорація східногалицьких територій ще з 1919 р. і, особливо, після 1923 р. підштовхнула українських громадських та політичних діячів до пошуку нових шляхів державотворення. У ході дискусій щодо реалізації права українців Східної Галичини на національне та політичне самовизначення увагу окремих представників української суспільно-політичної думки краю привернули національно-визвольні рухи недержавних народів Британської імперії. Створення національних держав підданими офіційного Лондона стали вагомим стимулюючим чинником дослідження українським інтелектуальним середовищем Східної Галичини 1919–1939 рр. ірландського державотворчого процесу.

Інтерес до ірландського національно-визвольного руху з боку українських громадських діячів як Наддніпрянської України, так і Східної Галичини ще наприкінці XIX – на початку XX ст. засвідчують праці М. Драгоманова, О. Кониського, О. Будзинівського, Д. Дорошенка та брошура невідомого автора,

надрукована у 1917 р. видавництвом Української Центральної Ради «Серп і молот»¹¹. Вони заклали традицію проведення паралелей між Україною / Східною Галичиною та Ірландією з подальшою перспективою запозичення / не запозичення українцями ірландських методів боротьби за незалежність. Подальший розвиток ідеї про можливість «перенесення» моделі національно-визвольних змагань ірландців на українські землі дістали у міжвоєнний період у працях «За волю Ірландії» Антіна Лотоцького¹² (1881–1949), «Як Ірландія здобула собі волю» Максима Гехтера¹³ (1885–1947) (відомий у західноєвропейській пресі завдяки статтям про культурне і політичне життя в Україні під псевдонімом М. Григорович¹⁴ – А. Ш.), «Національна революція в Ірландії» Федора Крушинського¹⁵ (1894–?), «Нарід – собі...» Ольгерда-Іполита Бочковського¹⁶ (1885–1939), «Даніел О'Коннел» (1935 р.) Дмитра Донцова (1883–1913), перевиданій у 2011 р. у збірнику «Національні лідери Європи»¹⁷, «Де Валера. Національний герой Ірландії» Івана Обуха¹⁸ та передмові Наталії Дорошенко-Савченко (1888–1974) до перевидання книги «Ірландські оповідання» Софії О'Браєн¹⁹.

Водночас, окремі українські громадсько-політичні діячі Східної Галичини висловлювали сумніви чи навіть заперечували можливість прямого запозичення українцями ірландських методів боротьби у протистоянні з польською владою. Подібні думки мали місце на шпальтах україномовних періодичних видань, які були поширені протягом 1920–1939 рр. в краї. Зокрема, на відмінності між українцями та ірландцями, що не дозволяло «перенести Ірландію» в Україну, вказували у своїй публікації Степан Томашівський²⁰ (1875–1930) та Дмитро Левицький²¹ (1877–1942).

На сучасному етапі серед досліджуваних українськими вченими проблем національно-визвольних рухів на території Британської імперії актуальність зберігає ірландське питання. Антибританського руху народу Ірландії 1919–1939 рр. торкалися у своїх роботах Е. Кучменко, С. Толстов, К. Гула, О. Сахновський, О. Теленко, Н. Коцан. В Україні опубліковано україномовні переклади праць Дж. Маккормака, В. Б. Єйтса та Е. Месі.

Візія сучасних представників українських націоналістичних кіл ірландської проблеми розкрита у збірнику статей діячів українського націоналістичного руху «Нація, яка не капітулює»²². Традицію співставлення ірландців та українців у своїх публікаціях продовжили І. Патриляк²³, Г. Казакевич²⁴ та К. Галушко²⁵. Праці з історії Ірландії в українській історіографії першої половини ХХ ст. у площині усталеної традиції порівняння історичного розвитку двох народів проаналізувала О. Гончарук²⁶.

З-поміж інших праць, дотичних до теми національно-визвольних змагань народу Ірландії міжвоєнного періоду, варто виділити перекладені російською мовою спогади В. Черчилля монографії Г. В. Мортон, П. Невілла, П. Брендона, а також праці російських науковців М. Орлової, О. Полякової, П. Потапейка та І. Напалкової.

У сучасній українській історіографії ірландське питання представлено у світлі проблеми українці – «ірландці Сходу». Проте не стала предметом розгляду вітчизняних науковців українська візія ірландської національно-визвольного руху через призму відмінностей між країнами та націями.

Мета статті – висвітлити погляди українських громадсько-політичних діячів Східної Галичини, які протягом міжвоєнного періоду виступали проти калькування ірландської моделі державотворення українцями.

Причину зацікавлення представників українських громадсько-політичних діячів Східної Галичини 1920–1939 рр. ірландською боротьбою за державну незалежність розкриває лист Осипа Назарука (1883–1940) до польського графа Яна Станіслава Лося, написаний у 1939 р. Зокрема, він наголошував, що один з найбільш знедолених народів Європи за останні тисячу років здобув перемогу над сильною Великобританією²⁷. Аналогічні заяви досить часто зустрічалися на сторінках українських періодичних видань Східної Галичини. Зокрема, у замітці «Ірляндія», опублікованій 3 липня 1920 р. на сторінках газети «Громадська думка», впадає у вічі прихована симпатія автора публікації до ірландців – «Англія побідно покінчила війну із найбільшим своїм супротивником, а її велич і могутність підриває невеличка Ірляндія»²⁸.

Варто також відзначити, що в українській суспільно-політичній думці Східної Галичини 1919–1939 рр. ірландський національно-визвольний рух розглядався у світлі боротьби ірландців з найбільшою колоніальною імперією, котра зазнала найменших втрат, порівняно з іншими учасниками Першої світової війни. Показовою в цьому плані є опублікована 5 лютого 1920 р. стаття на сторінка часопису «Громадська думка». Автор наголошував, що «...побічницею з всесвітньої війни вийшла властиво Англія. Вона, в порівнянні до других держав втратила мало, а зискала дуже багато... Вона позбулася легким коштом усіх суперників і сама диктує тепер цілій Європі свою волю»²⁹. На цьому тлі, ймовірно, визвольні змагання ірландського народу повинні були мати ще більший резонанс серед галичан-українців і спонукати до відновлення боротьби за створення власної держави.

Більшість представників українських інтелектуальних кіл протягом міжвоєнного періоду розглядали ірландський національно-визвольний рух практично ідеальним взірцем для наслідування недержавними народами. Так, влітку 1921 р. редакція львівської газети «Батьківщина» підкреслювала, що «своєю витривалістю і неustraшимістю (ірландці – А. Ш.) в боротьбі за визволення з чужого ярма можуть бути взірцем для всіх поневолених народів світа»³⁰. Найбільш плідно у напрямку пропаганди запозичення українцями ірландської моделі державотворення працювали М. Гехтер, А. Лотоцький та Ф. Крушинський. Впадає у вічі в їхніх працях ідеалізація Ірландії. Заразом, окремі заяви дослідників щодо однакових політичних умов, в яких опинилися обидва народи після закінчення Першої світової війни, подібності географічного положення Ірландії та України, відсутності зовнішньої підтримки обох національно-визвольних рухів не витримували критики. Вважаємо, що вони передусім намагалися спонукати український народ активізувати національно-визвольний рух, а не об'єктивно викласти історію антианглійської боротьби в Ірландії.

Водночас в українських громадсько-політичних колах Східної Галичини мала місце і думка про недоцільність прямого копіювати ірландського досвіду українцями. Вперше подібні ідеї в українській суспільно-політичній

думці з'явилися на початку ХХ ст. Окремі представники східногалицького українства наголошували на необхідності адаптації антибританських методів боротьби ірландців, відповідно до особливостей українських територій та автохтонних мешканців. Свої позиції вони обґрунтовували відмінностями політичного становища і менталітету двох народів. Ще у 1902 р. оглядач газети «Діло» підкреслював, що в Ірландії склалися більш сприятливі умови для ведення політичної боротьби за права ірландців, ніж в Галичині, де, «при ославленій легальності» марно перечити правлячим колам ³¹. У той же час у Києві також звернувся до ірландських методів боротьби В'ячеслав Будзиновський. У 1902 р. в брошурі «Страйк чи бойкот?» він розкритикував українців за пасивність і терплячість ³². Тобто, В. Будзиновський підкреслював наявність відмінностей у менталітеті двох народів, що не дозволяло скопіювати ірландську модель боротьби українцями. Втім, він допускав можливість «перенесення Ірландії» в Галичину, за умов піднесення національної свідомості українства краю й врахування теоретиками українського державотворення відмінностей в політичному становищі та історичному розвитку обох народів.

Український консерватор С. Томашівський притримувався думки, що здобуття незалежності – це довгий історичний процес, який неодмінно повинен включати підготовку українства до державності шляхом ознайомлення з досвідом інших народів. Історик критично ставився до ідеї копіювання ірландських методів боротьби за державну незалежність українцями Східної Галичини, вказуючи на ряд відмінностей між двома народами. Він наголошував, що для східногалицької української спільноти тільки «окремішності» ірландців, які і визначили долю визвольних змагань, варті «уваги і наслідування» ³³. Тобто, С. Томашівський закликав українську інтелігенцію до вивчення ірландського державотворчого досвіду з метою запозичення українцями окремих успішних апробованих методів національно-визвольної боротьби.

Степан Томашівський вважав, що українці не можуть «перенести Ірландію» в Україну насамперед через вигідне геостратегічне положення першої. Політико-географічне розташування країни надавало «Ірійцям безпосередній контакт з величезною, багатою і дуже впливовою еміграцією в Америці, і таксамо можливість зв'язків з усіма суперниками Англії, як колись з Іспанією, недавно з Німеччиною, а тепер із Францією»³⁴. Проте на сьогоднішній день не виявлено документальних підтверджень прямого французького втручання в ірландські справи Британської імперії, за винятком підтримки на мирній конференції в Парижі 1919 р. У своїх мемуарах В. Черчілль, який у 1919 р. перебував на посадах державного міністра військово-повітряних сил і військового міністра, а у 1921–1922 рр. – міністра у справах колоній також заперечував факти надання допомоги ірландцям Францією³⁵. У світлі цього, вважаємо, що, вказуючи на геостратегічне положення Ірландії, С. Томашівський підкреслював значення винесення питання про національне самовизначення народу на міжнародну арену. Подібні кроки залежного народу змушували метрополію постійно тримати ці події у фокусі своєї уваги, як один із визначальних факторів зовнішньополітичної діяльності³⁶.

Степан Томашівський зауважував, що ірландці відрізнялися від українців тим, що «мають у своїх руках не тільки села, а й важні міста»³⁷. Проте ця теза також не витримує критики. Історично склалось так, що офіційний Лондон поділив Ірландію не тільки географічно на Північ і Південь, але й економічно. Північна частина країни з проанглійськи налаштованими мешканцями-протестантами належала до індустріальних районів Британської імперії, а південна, де проживали ірландці-католики – аграрних. Про цю особливість ще у 1914 р. писав Василь Яроцький (1887–1938), досліджуючи ольстерську проблему³⁸.

Ірландська національно-визвольна боротьба відрізнялася від української, як наголошував С. Томашівський, ще й тим, що «симпатії всього католицького світа в боротьбі з іновірними наїзниками»³⁹ були на стороні ірландців. Варто відмітити, що цю характерну рису антибританського визвольного руху

в Ірландії підкреслювали й українські прихильники запозичення ірландської моделі державотворення ⁴⁰. Вважаємо, що вищезазначені слова С. Томашівського можна розглядати як констатацію факту визнання світовою спільнотою права ірландців на самовизначення, чого не отримали українці.

У той же час С. Томашівський припускав можливість запозичення ірландської моделі державотворення українцями, «а в кожному разі не зараз»: «роля церкви і становище духовенства в Ірландії і на Україні – се щось таке, чого годі ставити одно побіч одного» ⁴¹. Очевидно, консерватор наголошував на відсутності тісної співпраці між українським визвольним рухом і національною церквою, яка виступала в боротьбі ірландців як консолідуючою силою, так й ідеологічною основою.

З усіх чинників, які характеризували ірландський національно-визвольний рух, в зазначеній статті С. Томашівського можна виділити три критерії успішного завершення ірландцями визвольної боротьби та створення національної держави. По-перше, пріоритетом для ірландського народу в антибританській боротьбі було повернення втрачених прав, а не прагнення «до того, чого досі не було» ⁴². По-друге, паралельно зі збройними, вони використовували і дипломатичні методи розв'язання конфлікту з противником, «щоб не втратити здобутих уже позицій, не знайтися в гірших обставинах і не бути зданим на ласку-неласку противника. І вона (Ірландія – А. Ш.) заключила мир на компромісових умовах» ⁴³. По-третє, (можна розглядати як «ірландський урок» – А. Ш.), на початковому етапі становлення держава потребує консолідації всіх громадських та політичних сил, оскільки потужна опозиція, як показував досвід ІВД, може спровокувати внутрішньополітичний конфлікт ⁴⁴. Вагомим аргументом на користь цього, на думку українських емігрантів, що гуртувалися навколо берлінського часопису «Українське слово», стала громадянська війна в Ірландії (1922–1923), спрямована «однаково проти Англії і Вільної Ірїйської Держави» ⁴⁵. Тобто, С. Томашівський, як в цілому українська суспільно-політична думка Східної Галичини 1919–1939 рр., підтримував ідею консолідації всіх політичних сил задля побудови суверенної держави.

Натомість український громадсько-політичний діяч Дмитро Левицький наполягав, що методи боротьби ірландців за волю проти Англії «уявляють собою щось особливе, питомо, що не може бути наслідуване ніким, ніде й ніколи. Хто говорить інакше, хто хоче живцем перенести «Ірландію» в якусь континентальну країну з іншою расою, іншим складом людності, іншим темпераментом і іншою традицією, той або не завдав собі труда простудіювати основно і минуле і теперішнє Ірландії, або просто – це зрештою у нас правило – легкодушно і без критично плете небилиці»⁴⁶. Через це, припускаємо, що автор наголошував на необхідності створення українським інтелектуальним середовищем власної державотворчої програми. Окрім того, Д. Левицький висловив сумнів щодо об'єктивності українського бачення ірландських національно-визвольних змагань через відсутність можливості в українців детально ознайомитися з минулим та сучасним Ірландії⁴⁷.

Отже, успіхи ірландців 1919–1921 рр. на шляху створення національної держави послужили каталізатором поширення серед східногалицького українства ідеї про доцільність запозичення ірландської моделі державотворення. Адже, як зазначав О. Назарук, «не проти такої сили як Польська устоєла мала Ірляндія, але проти далеко більшої, проти світової імперії»⁴⁸. Водночас серед української інтелігенції Східної Галичини міжвоєнного періоду були поширені погляди про неможливість прямого «перенесення Ірландії» в Україну через відмінності між народами та країнами. Окремі громадсько-політичні діячі, радше, були прихильниками ідеї адаптації ірландських методів боротьби відповідно до специфіки українських земель. Через це, припускаємо, що пошуки українцями Східної Галичини протягом 1919–1939 рр. ефективних шляхів державотворення сприяли подальшій генезі української суспільно-політичної думки, складовим елементом якої були зовнішні запозичення основ національного руху.

Примітки:

¹ Хорватська війна як історичний приклад для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.strilets.org/.../khorvatska-vijna-yak-istorichnij-priklad-dlya-ukrajin...†

² Зінченко Н. Що може Україна запозичити із ізраїльського досвіду... [Електронний ресурс] / Н. Зінченко, О. Заславська — Режим доступу: vaadua.org/.../shcho-mozhe-ukrayina-zapozichiti-iz-izrayilskogo-dosvid...

³Євроінтеграція сусідів: досвід сусідів та перспективи об'єднання. - К. : Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва», 2014. – 50 с.

⁴ Белфаст. «Стіни миру» в розділеному суспільстві і їх досвід для України [Електронний ресурс] – Режим доступу: maidanua.org/.../belfast-stiny-muru-v-rozdilenomu-suspilstvi-i-jih-dosvi...

⁵ Малярчук Т. В. Особливості діяльності поліції Фінляндії: запозичення позитивного досвіду Україною / Т.В. Малярчук, Т.А. Сташук // Юридична наука. – 2014. – № 10. – С. 110–117.

⁶ Полякова Е.Ю. На пути у доминиону (Британская империя и Ирландия) / Е.Ю. Полякова // Британская империя в XX в. ; [ред. А.М. Пегушев, Е.Ю. Сергеев]. – М. : Ин-т Всеобщ. Истории РАН, 2010. – С. 145–146.

⁷ Сахновський О. Ірландське повстання 1916 р.: політичні наслідки репресій коаліційного уряду Герберта Асквіта [Електронний ресурс] / О. Сахновський. – Режим доступу: www.info-library.com.ua/books-text-10283.html.

⁸ Маккормак Д. Історія Ірландії. Люди і події, які сформували країну / Д. Маккормак ; пер. англ. з А.Олійник, Т. Бойко. – К. : Юніверс, 2006. – С. 226.

⁹ Там само. – С. 227.

¹⁰ Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника. Відділ рукописів, фонд о/н – 138 (Матеріали про події в Галичині 1922–1923 рр. Львів. 1922, 1923). – Арк. 1.

¹¹ Д. Г. Ірландська республіка / Д. Г. – К. : Серп і молот, 1917. – 16 с.

¹² Лотоцький А. За волю Ірландії / А. Лотоцький. – Львів : Добра книжка. – 1939. – Вип. 106. – 162 с.

¹³ Григорович М. Як Ірляндія здобула собі волю / М. Григорович. – Катеринослав ; Ляйпціг : Укр. вид-во в Катеринославі, 1924. – 64 с.

¹⁴ Дей О.І. Словник українських псевдонімів та криптонімів (XVI–XX ст.) / О.І. Дей. – К. : Наук. думка, 1969. – С. 129.

¹⁵ Крушинський Ф. Національна революція в Ірландії / Ф. Крушинський. – Париж : Видання «Укр. Визв бібліотеки». – 1931. – 176 с.

¹⁶ Бочковський О.І. Нарід – собі (шляхами національної самопомогі серед різних народів) / О.І. Бочковський. – Прага-Подєбради : [б. в.], 1932. – 44 с.

¹⁷ Варнак Д. Даніел О'Коннел (1775–1847): [великий трибун Ірландії] / Д. Варнак // Національні лідери Європи: ідеологічні портрети / [упор. О. Баган]. – Дрогобич : Відродження, 2011. – С. 5–44.

¹⁸ Обух І. Де Валера. Національний герой Ірляндії / І. Обух. – Львів, 1938. – 32 с.

¹⁹ Дорошенко Н. Передне слово / Н. Дорошенко // О'Браєн С. Ірляндські оповідання. – Львів, 1925. – С. 4.

²⁰ Томашівський С. З політичної хроніки (Льозанська конференція. – Лондонські наради. – Ірляндська конституція) / С. Томашівський // Свобода: політ., просвіт. і госп. часопис. – 1922. – Ч. 45. – 26 груд. – С. 1–2.

²¹ Левицький Д. Ірляндія і «Ірляндія» / Д. Левицький // Діло. – 1927. – Ч. 158. – 20 лип. – С. 3.

²² Нація, яка не капітулює. Збірка статей / [ред. Я. Іляш, В. Рог]. – К. : Укр. Видав. Спілка, 2011. – 144 с.

²³ Патриляк І. Година справжньої свободи [Електронний ресурс] / І. Патриляк // День: щоденна всеукраїнська газета. “Україна Incognita”. – Режим доступу: incognita.day.kiev.ua/godina-spravzhnoyi-svobodi.html; Патриляк І. Слідами Стефенсона [Електронний ресурс] / І. Патриляк. – Режим доступу: mobile.tyzhden.ua/History/37178.

²⁴ Казакевич Г. Паралельна боротьба: 90 років тому стало відомо, що Ірляндія отримає свободу [Електронний ресурс] / Г. Казакевич // Тиждень. – 2011. – 20 груд. – Режим доступу: www.ut.net.ua/History/37178/PrintView.

²⁵ Галушко К. Господня воля [Електронний ресурс] / К. Галушко. – – Режим доступу: mobile.tyzhden.ua/History/37178.

²⁶ Гончарук О.В. Історія Ірландії в українській історіографії [Електронний ресурс] / О.В. Гончарук. – Режим доступу: www.library.ukma.kiev.ua/e-lib/NZ/.../49_goncharyk_ov.pdf.

²⁷ ЦДІА України у Львові, ф. 359 (Назарук Осип (1883–1940), адвокат, журналіст і публіцист, письменник, громадський і політичний діяч), оп. 1, спр. 168, арк. 5.

²⁸ Ірляндія // Громадська думка. – 1920. – Ч. 154. – 3 лип. – С. 1.

²⁹ З Англії // Громадська думка. – 1920. – Ч. 42. – 19 лют. – С. 1.

³⁰ Ірляндія досягає мети // Батьківщина. – 1921. – Ч. 20. – 17 лип. – С. 5.

³¹ Переглядь політичый. Англійскі клопоти зь ирляндскимъ посломъ // Діло. – 1902. – Ч. 11. – 18 (31) січня. – С. 3.

³² Будзиновський В. Страйкъ чы бойкотъ? Після В. Будзиновського / В. Будзиновський. – Кьивь : Видання «Р.У.П.», 1902. – Ч. 5. – С. 22.

³³ Томашівський С. Вказ. стаття. – С. 2.

³⁴ Там само.

³⁵ Черчилль У. Мировой кризис. Автобиография / Речи У. Черчилль. – М. : Изд-во Эксмо, 2003. – С. 332.

³⁶ Сахновський О. Є Інтернаціоналізація ірландського питання на рубежі 1917–1918 рр. / О.Є. Сахновський // Британская политика и мир: контуры исторического взаимодействия. Луганськ-Одесса, 2011. – С. 230–242.

³⁷ Томашівський С. Вказ. стаття. – С. 1.

³⁸ Чекин В. Гомруль і Ольстер / В. Чекин // Літ.-наук. вістник. – 1914. – Т. 66. – Кн. 5. – С. 370–372.

³⁹ Томашівський С. Вказ. стаття. – С. 2.

⁴⁰ Там само.

⁴¹ Там само.

⁴² Там само.

⁴³ Там само.

⁴⁴ Там само.

⁴⁵ Нові непокої в Ірляндії // Українське слово. – 1922. – 16 лют. – С. 1.

⁴⁶ Левицький Д. Вказ. стаття.

⁴⁷ Там само.

⁴⁸ ЦДІА України у Львові, ф. 406 (Редація газети «Нова зоря», м. Львів), оп. 1, спр. 109, арк. 72.

Anna Shukalovich

**Irish State-building Model:
the success criteria of the Irish as they were seen
by the Ukrainians of Eastern Galicia**

In this article the author raises the problem of how Irish National Liberation Movement was perceived by Ukrainian public and political leaders of Eastern Galicia in 1920–1939. The issue deals not only with the analysis of the views of Stephan Tomaszewskyi and Dmytro Levytskyi but also with the factors that contributed to the recognition of the Irish Free State by the Official London.

Keywords: Ireland, the national liberation movement, state-building, Eastern Galicia, the Ukrainians.

Надійшла до редколегії 08.04.2015 р.